Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
LAILE MEDINA,
predstavljeni 7. aprila 2022 [1]

Zadeva C-638/20

MCM
proti
Centrala studiestödsnämnden

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Överklagandenämnden för studiestöd (nacionalni odbor za pritožbe za finančno pomoč študentom, Švedska))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Prosto gibanje delavcev – Enako obravnavanje – Socialne ugodnosti – Člen 45 PDEU – Uredba (EU) št. 492/2011 – Člen 7(2) – Finančna pomoč za visokošolski študij v tujini – Pogoj prebivanja – Pogoj socialne vključenosti študentov nerezidentov – Študent, ki je državljan države, ki dodeljuje pomoč, ki vedno prebiva v državi, v kateri študira – Starš, ki je prej bil delavec migrant v državi študija“

1. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe Överklagandenämnden för studiestöd (nacionalni odbor za pritožbe za finančno pomoč študentom, Švedska) prosi za razlago člena 45 PDEU in člena 7(2) Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji. [2] Predlog je bil vložen v okviru pritožbe tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, osebe MCM, zoper Centrala studiestödsnämnden (švedski odbor za finančno pomoč študentom, pristojen za zagotavljanje finančne pomoči študentom; v nadaljevanju: CSN) v zvezi z zahtevkom osebe MCM za pridobitev finančne pomoči švedske države študentom za študij v Španiji.

I. Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

2. Oseba MCM je tako kot njen oče švedski državljan, vendar od rojstva prebiva Španiji.

3. Oseba MCM je marca 2020 pri CSN vložila prošnjo v zvezi z univerzitetnim študijem v Španiji, ki se je začel januarja 2020. [3] Oseba MCM je svojo prošnjo med drugim utemeljila z dejstvom, da čeprav njen oče prebiva in dela na Švedskem od novembra 2011, je pred tem približno 20 let v Španiji delal kot delavec migrant. Zato je oseba MCM trdila, da je kot otrok delavca migranta upravičena do finančne pomoči študentom.

[1] Jezik izvirnika: angleščina.

[2] UL 2011, L 141, str. 1.

[3] V stališču, predloženem Sodišču, oseba MCM pojasnjuje, da je univerzitetni študij začela 15. septembra 2018 in je zdaj v drugem letniku politologije. Oseba MCM je za pomoč študentom v tujini zaprosila samo za obdobje od januarja 2020, ker ni vedela za postopek, ki se uporablja, in ker pomoči ni mogoče zahtevati retroaktivno.

4. CSN je prošnjo osebe MCM zavrnil z obrazložitvijo, da ta ne izpolnjuje pogoja prebivanja na Švedskem, določenega v poglavju 3, člen 23, prvi odstavek, studiestödslagen (1999:1395),[4] in da ji ni mogoče dodeliti finančne pomoči na podlagi katerekoli izjeme, določene v poglavju 12, členi od 6 do 6b, föreskrifter och allmänna råd om beviljning av studiemedel CSN (CSNFS 2001:1).[5]

5. CSN je v utemeljitev svoje odločbe navedel tudi, da v pravu Unije ni podlage, da se odstopi od pogoja prebivanja. Organ je menil, da oseba MCM ne izpolnjuje alternativnega pogoja, in sicer vključenosti v švedsko družbo, ki ga je ta organ določil za tiste, ki ne izpolnjujejo pogoja prebivanja in ki zaprosijo za finančno pomoč študentom za študij v drugi državi Unije.

6. CSN je poleg tega navedel, da se oseba MCM ne more sklicevati na nobeno pravico do finančne pomoči študentom na podlagi tega, da je njen oče pred tem izvrševal svojo pravico do prostega gibanja kot delavec s tem, da se je preselil v Španijo. V zvezi s tem je CSN menil, da očeta ni več mogoče šteti za delavca migranta, ker od leta 2011 prebiva in dela na Švedskem.

7. Oseba MCM je zoper navedeno odločbo vložila pritožbo. Oseba MCM se je v pritožbi sklicevala predvsem na okoliščine, ki po njenem mnenju potrjujejo njeno trditev, da jo je treba šteti za osebo, vključeno v švedsko družbo, in da je treba njenega očeta še vedno šteti za povezanega s Španijo.[6]

8. CSN je v stališču glede pritožbe pred predložitvenim sodiščem, ki je na podlagi poglavja 6, člen 11, prvi odstavek, zakona o finančni pomoči študentom določen kot pritožbeni organ, potrdil svojo prejšnjo presojo. Hkrati je CSN poudaril, da bi bilo zavrnitev finančne pomoči študentom osebi MCM za študij v tujini mogoče šteti za oviro za očetovo pravico do prostega gibanja, ker bi poznavanje take posledice lahko očeta odvrnilo od selitve v Španijo.

9. Vendar po mnenju CSN ni jasno, ali zadevni položaj še vedno spada na področje uporabe prava Unije, ker je preteklo že toliko časa od takrat, ko je oče izvrševal svojo pravico do prostega gibanja. V tem okviru se CSN sprašuje tudi, ali se lahko delavec migrant, ki se vrne v svojo državo izvora, v tej državi za nedoločen čas sklicuje na jamstva, ki veljajo za delavce migrante in njihove družinske člane na podlagi Uredbe št. 492/2011.

10. Glede na navedeno se je Överklagandenämnden för studiestöd (nacionalni odbor za pritožbe za finančno pomoč študentom) odločilo, da prekine odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predloži to vprašanje:

„Ali lahko država članica (država izvora) v zvezi z otrokom delavca migranta, ki se je vrnil, ne glede na člen 45 PDEU in člen 7(2) Uredbe [št.] 492/2011, in ob upoštevanju proračunskih interesov države izvora, določi zahtevo, da mora imeti otrok povezavo z državo izvora, da se temu otroku dodeli finančna pomoč študentom za študij v tujini v drugi državi članici Unije, kjer je eden od staršev otroka pred tem delal (država gostiteljica), če

(i) je po vrnitvi iz države gostiteljice tisti od staršev otroka živel in delal v državi izvora najmanj osem let,

(ii) otrok svojega starša ni spremljal v izvorno državo, temveč je od rojstva ostal v državi gostiteljici, in

[4] Zakon (1999:1395) o finančni pomoči študentom; v nadaljevanju: zakon o finančni pomoči študentom.

[5] Predpisi in splošne smernice o dodelitvi finančne pomoči študentom (CSNFS 2001:1).

[6] Glej točko 13 teh sklepnih predlogov.

(iii) država izvora določa enako zahtevo po povezavi za druge državljane v državi izvora, ki ne izpolnjujejo pogoja prebivanja in ki zaprosijo za finančno pomoč študentom za študij v tujini v drugi državi članici Unije?“

II. Postopek pred Sodiščem

11. V skladu z zaprosilom Sodišča bom v teh sklepnih predlogih obravnavala le vsebino obravnavane zadeve.

12. Pisna stališča so predložili oseba MCM, avstrijska, danska, norveška in švedska vlada ter Evropska komisija. Stranke niso predlagale, naj se opravi obravnava, zato ta ni bila opravljena.

III. Povzetek stališč strank

13. Oseba MCM trdi, da povezava z njeno državo članico izvora zadostuje za prejemanje finančne pomoči študentom.[7] Poleg tega dejstvo, da njen oče zdaj prebiva na Švedskem, nikakor ne spreminja njegovega položaja delavca migranta. Od leta 2011 je oče redno obiskoval Španijo, kjer ima nastanitev, da bi lahko tam opravljal dodatno delo.[8]

14. Švedska vlada v bistvu trdi, da je mogoče sprejeti odstopanja od zahteve glede prebivanja, vendar se od osebe, ki uživa pomoč, zahteva, da je vključena v švedsko družbo. Ta zahteva glede obstoja povezave pa ni naložena otrokom delavcev migrantom.

15. Danska in švedska vlada trdita, da, prvič, oče osebe MCM od svoje vrnitve na Švedsko ni uresničeval prostega gibanja in ga je torej treba šteti za osebo, ki je izgubila svoj status delavca migranta. Švedska vlada v zvezi s statusom nekdanjega delavca migranta trdi, da če v obravnavani zadevi finančna pomoč študentom v tujini ni dodeljena delavcem ali njihovim otrokom zaradi njihovega delovnega razmerja, se zadevni delavec ne more več sklicevati na navedene pravice v skladu s členom 7(2) Uredbe št. 492/2011 ali členom 45 PDEU.

16. Drugič, švedska vlada pa priznava, da področje uporabe člena 45 PDEU presega področje uporabe člena 7(2) Uredbe št. 492/2011, zaradi česar ni mogoče povsem izključiti, da lahko omejitev v obliki zahteve glede prebivanja nekatere starše ali bodoče starše odvrne od uresničevanja prostega gibanja.

17. Danska vlada na prvem mestu trdi, da se člen 45 PDEU in člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 v postopku v glavni stvari ne uporabljata.

18. Danska vlada meni, da se pravila o prostem gibanju delavcev ne uporabljajo ratione materiae. Trdi, da bi bilo treba švedsko zakonodajo o finančni pomoči razumeti tako, da lahko študent, ki ne prebiva na Švedskem, uživa tako finančno pomoč, če lahko dokaže bodisi to, da ima status otroka delavca migranta, bodisi povezavo s švedsko družbo.

[7] Oseba MCM se sklicuje na dejstvo, da je švedski državljan, da je eden od staršev švedski državljan, da so drugi člani njene družine švedski državljani in da redno preživlja čas na Švedskem.

[8] Oseba MCM trdi, da je njen oče izvrševal svojo pravico do prostega gibanja med Stockholmom (Švedska) in Barcelono (Španija), kjer je vsak mesec ostal od štiri do štirinajst dni. Oseba MCM trdi, da teh obiskov ni mogoče šteti za „dopust“, saj so vsi navedeni obiski pomenili določeno število delovnih dni (delo na daljavo), zaradi česar je njen oče ohranil nastanitev v Španiji.

19. Na drugem mestu, tudi če bi obstajala omejitev, danska vlada meni, da bi bila v obravnavani zadevi utemeljena z nujnimi razlogi v javnem interesu.

20. Avstrijska vlada v bistvu trdi, da nacionalna zakonodaja v povezavi s členom 45 PDEU nikakor ne izključuje otrok delavcev migrantov iz finančne pomoči študentom, temveč jim dodeljuje enako pomoč kot otrokom delavcev, ki ostanejo na Švedskem, pri čemer je edina razlika to, da je dokazilo o prebivanju nadomeščeno z zahtevo glede obstoja povezave s švedsko družbo. Vsekakor pa avstrijska vlada meni, da obravnavana nacionalna zakonodaja omogoča potrebno prožnost, ki jo zahteva sodna praksa, kadar se presoja stopnja povezave, in jo je zato treba šteti za sorazmerno s ciljem vključenosti.

21. Norveška vlada v bistvu meni, da je zakonodaja v postopku v glavni stvari načeloma utemeljena v skladu s členom 45 PDEU.

22. Komisija trdi, da oseba MCM ni delavec in ni zapustil države članice, v kateri prebiva, zato ne spada na področje uporabe člena 45 PDEU ali člena 7(2) Uredbe št. 492/2011. Glede očeta osebe MCM Komisija meni, da v obravnavani zadevi ne gre za omejitev prostega gibanja delavcev.

IV. Presoja

A. Uvod

23. Obravnavana zadeva ima glede na prejšnje zadeve dve posebni značilnosti, ki se jima posvečam v nadaljevanju: prvič, delavec migrant se je vrnil (iz Španije) v svojo državo izvora (Švedska) pred več kot osmimi leti, in drugič, njegov otrok, ki od Švedske zahteva finančno pomoč študentom v tujini (v Španiji, ki je država njegovega rojstva in prebivanja), nikoli ni prebival v navedeni državi izvora.

24. Najprej je treba navesti, da „člen 45(2) PDEU določa, da prosto gibanje vključuje odpravo vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom ter drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji“. [9]

25. V skladu s členom 7(1) in (2) Uredbe št. 492/2011 delavec, ki je državljan države članice, uživa na ozemlju druge države članice enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci.

26. Navedena določba je „poseben izraz načela enakega obravnavanja iz člena 45(2) PDEU na posebnem področju dodelitve socialnih ugodnosti in ga je treba razlagati enako kot to določbo“. [10]

[9] Sodba z dne 20. junija 2013, Giersch in drugi (C-20/12, EU:C:2013:411, točka 34; v nadaljevanju: sodba Giersch). V zvezi s tem glej sodbo Michel, V., Travailleurs frontaliers, Europe, št. 8, avgust 2013; Carlier, J.-Y., La libre circulation des personnes dans l'Union européenne, Chroniques, Journal de droit européen, št. 208 – 4/2014, str. 170; in O'Leary, S., The Curious Case of Frontier Workers and Study Finance: Giersch, CMLR, 51, str. 601 (trditev, da objektivne utemeljitve, ki jih je dopustilo Sodišče na področju zdravstvenega varstva – tveganje, da bosta resno ogrožena finančno ravnovesje sistema socialne varnosti ali cilj ohranjanja uravnotežene zdravstvene in bolnišnične storitve – se zdi ustreznejše orodje kot preskus resnične povezave za upoštevanje obravnavane vrste mobilnosti študentov in obravnavanih povezanih stroškov v zadevah, kot je Giersch). V zvezi s tem glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca G. Slynna v zadevi Humbel in Edel (263/86, neobjavljeni, EU:C:1988:151, str. 5380).

[10] Glej sodbo v zadevi Giersch (točka 35). Ta sodba se nanaša na Uredbo Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15). Glede na to, da je člen 7(2) te uredbe enak členu 7(2) Uredbe št. 492/2011, se sodna praksa Sodišča o razlagi prvonavedene določbe smiselno uporablja za razlago zadnjenavedene določbe.

27. V skladu z ustaljeno sodno prakso pomoč, dodeljena za vzdrževanje in usposabljanje zaradi opravljanja univerzitetnega študija za pridobitev poklicne usposobljenosti, pomeni socialno ugodnost v smislu člena 7(2) Uredbe št. 492/2011. [11]

28. Sodišče je prav tako presodilo, da finančna pomoč študentom, ki jo otrokom delavcev plačuje država članica, za delavca migranta pomeni socialno ugodnost v smislu navedenega člena 7(2) Uredbe št. 492/2011, če otroka še naprej vzdržuje. [12]

29. Poleg tega je Sodišča pojasnilo, da imajo družinski člani delavca migranta posredno koristi od enakega obravnavanja, ki je priznano temu delavcu s členom 7(2) Uredbe št. 492/2011. Ker dodelitev financiranja študija otroku delavca migranta za delavca migranta pomeni socialno ugodnost, se lahko otrok sam sklicuje na navedeno določbo za pridobitev tega financiranja, če je v skladu z nacionalnim pravom to dodeljeno neposredno študentu. [13]

30. V skladu s sodno prakso Sodišča „[n]ačelo enakega obravnavanja, določeno v členu 45 PDEU in členu 7 Uredbe št. 492/2011, ne prepoveduje samo neposredne diskriminacije na podlagi državljanstva, temveč tudi vse posredne oblike diskriminacije, ki z uporabo drugih razlikovalnih meril dejansko povzročijo enak učinek“. [14]

31. Sodišče je že razsodilo, da se člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 uporablja za prejemke socialne varnosti v državi članici, katere državljan je delavec, v obsegu, v katerem bi navedeni delavec izgubil navedene prejemke zaradi svoje zaposlitve v drugi državi članici. [15]

32. Zdaj bom ponazorila, da iz zgoraj navedene sodne prakse izhaja, da niti člen 45 PDEU niti člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 ne nasprotujeta uvedbi določb, kakršne so te v postopku v glavni stvari.

B. Glede na dejansko stanje gre v obravnavani zadevi za eno od dveh možnosti

33. Predložitveno sodišče bo moralo odločiti o tem, katera od naslednjih možnosti se uporablja za dejansko stanje zadeve v postopku v glavni stvari: bodisi (a) oče, (nekdanji) delavec migrant, še naprej vzdržuje otroka, osebo MCM, tako da obravnavana finančna pomoč študentom pomeni socialno ugodnost za očeta, kar pomeni, da spada na področje uporabe člena 45 PDEU in/ali člena 7(2) Uredbe št. 492/2011 (v nadaljevanju: možnost A), bodisi (b) oče ne vzdržuje več osebe MCM, kar pomeni, da se za obravnavano zadevo ne uporablja nobeden od navedenih členov (v nadaljevanju: možnost B).

34. Tako kot Komisija menim, da švedska finančna pomoč študentom pomeni predvsem socialno ugodnost za samega študenta. Za navedeno pomoč prosi oseba MCM in oseba MCM je tista, ki bi morala prejemati navedeno pomoč. Družinski okvir, kot so prihodki staršev, se ne upošteva. Če obravnavana zadeva spada k možnosti B, potem sam študent, oseba MCM, v zvezi z uporabo obravnavane finančne pomoči študentom ne spada a priori na področje uporabe člena 45 PDEU

[11] Glej sodbo v zadevi Giersch (točka 38). Glej tudi sodbo z dne 10. julija 2019, Aubriet (C-410/18, EU:C:2019:582, točka 25) (v zvezi z navedeno sodbo glej Rigaux, A., Bourse d'enseignement supérieur, Europe, št. 10, oktober 2019, str. 24; in Lhernould, J.-Ph., Comment établir le degré de rattachement des travailleurs frontaliers à leur Etat de travail?, RJS, 11/19, str. 770).

[12] Glej sodbo v zadevi Giersch (točka 39).

[13] Glej sodbo v zadevi Giersch (točka 40).

[14] Sodba z dne 10. julija 2019, Aubriet (C-410/18, EU:C:2019:582, točka 26).

[15] Sodba z dne 2. aprila 2020, Landkreis Südliche Weinstraße (C-830/18, EU:C:2020:275, točke od 22 do 24.

ali člena 7(2) Uredbe št. 492/2011. Dejansko nista niti oseba MCM niti (nekdanji) delavec migrant države članice, v kateri se je oseba MCM rodila in v kateri prebiva že vse svoje življenje (Španija), zapustila iz drugih razlogov (niti se ne zdi, da jo nameravata zapustiti).

35. Člen 7(2) navedene uredbe je jasen in se nanaša na „delavce“ (ali nekdanje delavce [16]), ne pa na „študente“.

36. Zato menim, da Sodišče področja ratione personae navedenega člena ne bi smelo razširiti na visokošolske študente.

37. Danska vlada in Komisija se prav tako sklicujeta na člen 10 Uredbe št. 492/2011. Zadostuje poudarek, da je v navedenem členu obravnavan dostop otrok državljana države članice, ki je zaposlen ali je bil zaposlen na ozemlju druge države članice, do „splošnega izobraževanja“ te države in ne do visokošolskega izobraževanja, kakršno je to, v katero se je vključila oseba MCM v postopku v glavni stvari. Poleg tega navedeni člen ni predmet vprašanja, predloženega v predhodno odločanje v obravnavani zadevi.

38. Če po drugi strani obravnavana zadeva spada k možnosti A, finančna pomoč študentom pomeni socialno ugodnost tudi za (nekdanjega) delavca migranta (očeta osebe MCM), vendar le če svojega sina še naprej vzdržuje. [17] Le v navedenem primeru finančna pomoč študentom zmanjšuje finančne obveznosti očeta.

39. Zaradi skopih informacij v predložitveni odločbi, zadeve iz postopka v glavni stvari ni mogoče jasno razumeti. Tako na primer ni jasno, ali oče, (nekdanji) delavec migrant, otroka, osebo MCM, še naprej vzdržuje.

40. Kot je poudarila Komisija, na Švedskem v skladu s poglavjem 7, člen 1, Föräldrabalken (1949: 381) (starševski zakonik), zakonska obveznost staršev glede vzdrževanja otroka, ki je univerzitetni študent, preneha z otrokovim dopolnjenim 18. letom starosti. Predložitveno sodišče ni navedlo, ali prošnja za finančno pomoč študentom zajema obdobje, ko je bila oseba MCM mlajša od 18 let. Iz predložitvene odločbe prav tako ni jasno, ali je oče osebe MCM še naprej odgovoren za vzdrževanje osebe MCM, potem ko je oseba MCM dopolnila 18 let, iz drugih razlogov, kot na primer zaradi španskega prava, civilnopravne pogodbe ali prostovoljnega plačevanja redne pomoči v določenem znesku.

41. Kot sem poudarila v točki 34 teh sklepnih predlogov, če gre za možnost B, potem zadevna finančna pomoč študentom ne pomeni socialne ugodnosti za očeta in torej ne spada na področje uporabe člena 45 PDEU ali člena 7(2) Uredbe št. 492/2011.

42. Zato bi bil odgovor na vprašanje za predhodno odločanje nikalen.

43. Če pa oče osebo MCM še naprej vzdržuje in zato obravnavana finančna pomoč študentom pomeni socialno ugodnost tudi za očeta, je treba najprej ugotoviti, ali (nekdanji) delavec migrant spada na področje uporabe člena 45 PDEU in tudi člena 7(2) Uredbe št. 492/2011. To bo moralo ugotoviti predložitveno sodišče na podlagi dejstev zadeve v postopku v glavni stvari.

[16] Glej sodbo z dne 6. oktobra 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794, točke od 45 do 55).

[17] Glej sodbo v zadevi Giersch (točka 39).

44. Poudarila bi, „da določbe nacionalne zakonodaje, ki delavcu državljanu države članice onemogočajo, da bi zapustil državo izvora zaradi izvrševanja pravice do prostega gibanja, ali ga od tega odvračajo, pomenijo oviro za to svoboščino, čeprav veljajo ne glede na državljanstvo zadevnega delavca“.[18] Da bi bilo ukrep mogoče opredeliti kot posredno diskriminatoren „ni nujno, da je njegova posledica dajanje ugodnosti vsem domačim državljanom ali postavljanje v slabši položaj le državljanov drugih držav članic, ne pa tudi domačih državljanov“.[19]

45. V skladu z isto sodno prakso „[poskušajo namreč] [v]se določbe Pogodbe DEU o prostem gibanju oseb in določbe Uredbe št. 492/2011 […] državljanom držav članic […] olajšati opravljanje poklicnih dejavnosti vseh vrst na ozemlju Unije in nasprotujejo ukrepom, ki bi lahko te državljane postavili v slabši položaj, kadar bi želeli opravljati gospodarsko dejavnost na ozemlju druge države članice“.[20]

46. V takih okoliščinah „imajo državljani držav članic neposredno na podlagi Pogodbe zlasti pravico, da zapustijo matično državo članico in gredo na ozemlje druge države članice ter na njem prebivajo, da bi opravljali gospodarsko dejavnost. Člen 45 PDEU torej nasprotuje vsem nacionalnim ukrepom, ki bi lahko državljane Unije ovirali pri izvrševanju temeljne svoboščine, ki je zagotovljena s tem členom, ali zmanjšali privlačnost te svoboščine“.[21]

47. Oče osebe MCM se je najprej preselil iz Švedske v Španijo in se nato vrnil na Švedsko; v obeh primerih je to storil zaradi dela. Na člen 45 PDEU bi se lahko državljani države članice sklicevali glede države izvora v zvezi ukrepi, ki lahko navedenim državljanom preprečujejo ali jih odvračajo, da bi zapustili svojo državo izvora.[22]

48. V nasprotju s stališčem danske in švedske vlade menim, da dejstvo, da je minilo precej časa (več kot osem let), odkar je oče osebe MCM izvrševal navedeno pravico, načeloma ne vpliva na uporabo navedenega člena (ali člena 7(2) Uredbe št. 492/2011). Delavec migrant mora biti zmožen uveljavljati pravico do enakega obravnavanja tudi takrat, kadar je prenehal opravljati poklicno dejavnost v državi članici gostiteljici. Dejansko je Sodišče priznalo, da ima lahko status nekdanjega delavca migranta učinke po prenehanju delovnega razmerja.[23]

49. Odgovor na vprašanje, ali bi bila švedska finančna pomoč študentom za univerzitetni študij v tujini v skladu s poglavjem 3, člen 23, prvi odstavek, zakona o finančni pomoči študentom na voljo v primeru, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, je odvisen od več prihodnjih in hipotetičnih dogodkov: ali bo delavec imel v prihodnosti otroke, ali se bodo navedeni (hipotetični) otroci odločili ostati v državi članici gostiteljici, čeprav se bo oče vrnil na Švedsko, ali se ne bodo vključili v švedsko družbo in ali se ne bodo mogli sklicevati na druge izredne razloge, da bi uživali navedeno pomoč.

[18] Sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs (C-514/12, EU:C:2013:799, točka 30).

[19] Sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs (C-514/12, EU:C:2013:799, točka 31).

[20] Sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs (C-514/12, EU:C:2013:799, točka 32).

[21] Sodba z dne 10. oktobra 2019, Krah (C-703/17, EU:C:2019:580, točka 41).

[22] Sodba z dne 15. decembra 1995, Bosman (C-415/93, EU:C:1995:463, točka 96).

[23] Sodba z dne 19. junija 2014, Saint Prix (C-507/12, EU:C:2014:2007, točka 35).

50. Kot sta poudarili danska vlada in Komisija, je na podlagi sodne prakse Sodišča[24] sklop okoliščin v obravnavani zadevi preveč negotov in njegov morebiten učinek na odločitev delavca, da bo uveljavljal prosto gibanje, preveč posreden, da bi se za zgoraj navedeno nacionalno določbo štelo, da lahko ovira prosto gibanje delavcev.

51. Zato se za obravnavane določbe ne bi smelo šteti, da pomenijo omejitev prostega gibanja delavcev.[25]

52. V zvezi s tem je treba to zadevo razlikovati od zadeve Prinz in Seeberger,[26] v kateri so obravnavani pogoji tožeči stranki v navedenih zadevah verjetno odvrnili od izvrševanja njune pravice do prostega gibanja in prebivanja ob upoštevanju vpliva, ki ga lahko ima izvrševanje pravice do prostega gibanja na pravico do pomoči za izobraževanje, ki se je obravnavala v navedenih združenih zadevah. Nasprotno pa se v obravnavani zadevi dejstva iz postopka v glavni stvari ne nanašajo na osebno ukrepanje upravičenca, temveč na prihodnje ravnanje druge osebe, ki še ne obstaja, to je (hipotetičnega) otroka delavca.

53. Dalje se postavlja vprašanje, ali se člen 7(2) Uredbe št. 492/2011, ki priznava pravico do prostega gibanja vsem delavcem migrantom (vključno s sezonskimi in obmejnimi delavci; glej uvodno izjavo 5 navedene uredbe[27]), uporablja izključno za delavce migrante iz druge države članice v zvezi s pravili države članice gostiteljice ali pa se, kakor v obravnavani zadevi, nanj lahko sklicuje tudi državljan države članice izvora, ki se je preselil v drugo državo članico in se nato vrnil v svojo državo izvora.

54. Ali se lahko (nekdanji) delavec migrant in/ali njegov otrok, ki študira na univerzi, sklicujeta na načelo enakega obravnavanja v skladu s členom 7(2) navedene uredbe, in sicer ne pred organi države članice gostiteljice, temveč, kakor v obravnavani zadevi, pred organi njune države članice izvora?

55. Menim, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno.

56. Kolikor vem, ni Sodišče nikoli razširilo možnosti sklicevanja na navedeni člen v zvezi z državo članico izvora (nekdanjega) delavca migranta ali državo članico izvora njegovega otroka. Nasprotno, Sodišče je dosledno odločalo, da navedeni člen poskuša zagotoviti enako obravnavanje (nekdanjih) delavcev migrantov in nacionalnih delavcev v državi članici gostiteljici.[28]

57. Dejansko poskušajo pravila EU o prostem gibanju predvsem zagotoviti zaščito pred diskriminacijo, s katero se lahko srečujejo študenti, otroci (nekdanjih) delavcev migrantov v državi članici gostiteljici, ne pa zaščito pred morebitnimi ovirami v državi članici izvora

[24] Sodba z dne 13. marca 2019, Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach (C-437/17, EU:C:2019:193, točka 40).

[25] Sodbi z dne 27. januarja 2000, Graf (C-190/98, EU:C:2000:49, točki 24 in 25), in z dne 13. marca 2019, Gemeinsamer Betriebsrat EurothermenResort Bad Schallerbach (C-437/17, EU:C:2019:193, točka 40).

[26] Sodba z dne 18. julija 2013 (C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524).

[27] „[P]ravico vseh delavcev držav članic, da v Uniji opravljajo delo po svoji izbiri], bi morali brez diskriminacije uživati stalni, sezonski in obmejni delavci ter tisti, ki s svojim delom opravljajo storitve."

[28] Glej na primer sodbi z dne 27. marca 1985, Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, točka 20, in z dne 6. oktobra 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794, točka 72): „[č]len 7(2) Uredbe št. 492/2011, na katerega se lahko sklicujejo osebe, ki imajo pravico do prebivanja na podlagi člena 10 te uredbe, […] v bistvu določa, da delavec, ki je državljan države članice, v državi članici gostiteljici, tudi če je postal brezposeln, uživa enake socialne in davčne ugodnosti kot domači delavci".

v primeru, v katerem želi državljan od lastne države članice pridobiti finančno pomoč študentom za izvrševanje svoje pravice do prostega gibanja. Navedeno stališče je potrjeno tudi v akademski pravni literaturi.[29]

58. Moja razlaga je v skladu z namenom Uredbe št. 492/2011, katere uvodna izjava 6[30] opisuje odstranitev ovir v zvezi s pogoji za integracijo družine delavca v državo gostiteljico.

C. Predhodni predlog: omejitev prostega gibanja delavcev ne obstaja

59. Iz zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da niti člen 45 PDEU niti člen 7(2) Uredbe št. 492/2011 ne nasprotujeta nacionalnim določbam, kakršne so te v postopku v glavni stvari, kar bo moralo predložitveno sodišče preveriti v zvezi z dejanskim stanjem zadeve iz postopka v glavni stvari.

D. Zaradi celovitosti: tudi če bi omejitev obstajala, bi bila utemeljena

60. Če se Sodišče ne bi strinjalo z zgoraj navedenim in sklenilo, da navedene nacionalne določbe omejujejo prosto gibanje delavcev, v nadaljevanju pojasnjujem, da bi bila omejitev vsekakor utemeljena.

61. Določbe iz postopka v glavni stvari določajo, da lahko v zvezi s finančno pomočjo študentom za študij v tujini študent, ki ne prebiva na Švedskem, tako pomoč pridobi, če lahko dokaže povezavo s švedsko družbo ali če je otrok delavca migranta z izvorom iz druge države članice, ki dela na Švedskem. Za vse švedske državljane, ki prebivajo zunaj Švedske, zato velja zahteva glede povezave s švedsko družbo, ko zaprosijo za finančno pomoč študentom za študij v drugih državi članici, ne glede na dejstvo, ali je starš izvrševal svojo pravico do prostega gibanja ali ne. Menim, da je utemeljeno, da se od osebe MCM zahteva, da dokaže tako povezavo. Če se povezava ne bi zahtevala, bi bila tožeča stranka dejansko v ugodnejšem položaju kot tisti študenti, katerih starši niso izvrševali pravice do prostega gibanja. To bi presegalo cilj, ki se uresničuje s pravili o prostem gibanju delavcev, s katerim se poskuša zlasti zagotoviti, da delavci uživajo enake pogoje v državi članici gostiteljici in da jih nič ne odvrača od selitve ali zaposlitve v drugi državi članici.

62. Glede vprašanja, ali naložitev zahteve glede prebivanja osebi MCM pomeni diskriminacijo, je treba obravnavane okoliščine primerjati z okoliščinami, v katerih zahteva glede prebivanja ni izpolnjena in se uporablja pravo Unije, to je okoliščinami, v katerih švedski državljan s tem, da ne izpolnjuje zahteve glede prebivanja zaradi svoje selitve s Švedske v Španijo, da bi tam delal, pozneje zaprosi za finančno pomoč, da bi tam študiral (v državi gostiteljici). Jasno je, da se v obeh primerih zahteva povezava s švedsko družbo. Zato ni nobene neposredne diskriminacije.

63. Poleg tega, tudi če bi Sodišče ugotovilo, da gre v obravnavani zadevi za posredno diskriminacijo (quod non), menim, da je zahteva glede povezave utemeljena, saj se z njo uresničuje zakoniti cilj, poleg tega je primerna in sorazmerna.[31]

[29] Martin, D., Arrêts „Giersch“ et „Prinz“: les différents statuts de l'étudiant, Journal de droit européen, 2013, str. 273.

[30] „Po objektivnih normah svobodno in dostojanstveno uresničevanje pravice do prostega gibanja zahteva, da je enako obravnavanje zagotovljeno tako dejansko kot pravno v vseh zadevah, ki so povezane z dejanskim opravljanjem dela zaposlene osebe in glede možnosti dostopa do primerne nastanitve, kot tudi, da je treba odstraniti ovire za mobilnost delavcev, predvsem v zvezi s pogoji za integracijo družine delavca v državo gostiteljico“.

[31] Sodba z dne 5. decembra 2013, Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken Betriebs (C-514/12, EU:C:2013:799, točka 36).

64. Sodišče je presodilo, da „morajo nacionalni organi, kadar sprejmejo ukrep, ki odstopa od načela, ki ga uvaja pravo Unije, v vsakem posameznem primeru dokazati, da je navedeni ukrep primeren za zagotovitev uresničitve cilja, na katerega se sklicuje, in da ne presega tega, kar je potrebno, da se ta cilj doseže. Utemeljitvene razloge, na katere se lahko država članica sklicuje, je torej treba podpreti z analizo primernosti in sorazmernosti ukrepa, ki ga je sprejela, ter z natančnimi dejstvi, ki utrjujejo njene trditve“. [32]

65. V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da lahko spodbujanje mobilnosti študentov pomeni nujni razlog v javnem interesu, ki lahko utemelji omejitev, če so sprejeta merila ustrezna in sorazmerna. [33] Z merilom, ki je povezano s prebivanjem ali ki povzroči položaj, ki je v nasprotju s pravom Unije, to je zahtevo glede zadostne povezave s švedsko družbo, se poskuša zagotoviti, da se taki študenti po študiju v tujini vrnejo na Švedsko in pridobijo znanje, da na koncu spodbujajo švedski trg dela in gospodarstvo. [34] Sodišče je tudi presodilo, da je lahko zahteva glede take povezave utemeljena, če se z njo poskuša zagotoviti višja raven izobraženosti rezidentov. [35]

66. V zvezi s tem je Sodišče že presodilo, da lahko države članice za dodelitev financiranja študija v drugi državi članici še naprej same določajo pogoje, ki urejajo povezavo lastnih državljanov z družbo navedene države članice tako, da dodelitev takega financiranja pogojujejo z dokazovanjem resnične povezave z državo članico, ki dodeli financiranje, čeprav „dokaz, ki se s strani države članice zahteva […], ne sme biti preveč izključujoč, tako da bi se neupravičeno dajala prednost nekemu elementu, ki nujno ne predstavlja resnične in dejanske stopnje povezave med prosilcem in to državo članico, izključevalo pa bi se vse druge reprezentativne elemente“. [36] Navedena sodna praksa, ki je povezana s členoma 20 in 21 PDEU, se uporablja tudi za zadevo o prostem gibanju delavcev, saj je predmet zaščite isti. Če bi primer osebe MCM spadal na področje uporabe člena 21 PDEU – česar na podlagi skopih informacij v predložitveni odločbi ne morem ugotoviti – potem bi bila za ugotovitev, ali obstaja omejitev prostega gibanja oseb, ocena, ali je ukrep utemeljen, sorazmeren in primeren, enaka kot ocena, opravljena v skladu s členom 45 PDEU.

67. Ker pravica do finančne pomoči študentom iz postopka v glavni stvari ne temelji zgolj na najkrajšem obdobju prebivanja na Švedskem, temveč lahko temelji tudi na zadostni povezavi s švedsko družbo, je švedska zakonodaja v skladu s sodno prakso Sodišča. Menim, da navedena zakonodaja omogoča potrebno prožnost, ki se zahteva s sodno prakso Sodišča v zvezi z oceno stopnje povezave študenta z družbo države članice, ki dodeli pomoč, in se lahko zanjo zato šteje, da je utemeljena, sorazmerna in primerna (v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 65 in 66 teh sklepnih predlogov).

68. Če se predložitvena odločba dejansko nanaša na obstoječo sodno prakso Sodišča, [37] obravnavana zakonodaja temelji na primerljivih ciljih, saj lahko integracija izobraževancev in želja po preveritvi obstoja določene povezanosti pomenita cilja v javnem interesu. [38]

[32] Sodba z dne 14. junija 2012, Komisija/Nizozemska (C-542/09, EU:C:2012:346, točka 81). Glej tudi točko 82 te sodbe.

[33] Glej sodbo v zadevi Giersch (točke od 53 do 56).

[34] V zvezi s podobnim razlogovanjem glej sodbo v zadevi Giersch (točki 67 in 68).

[35] Glej sodbo z dne 14. decembra 2016, Bragança Linares Verruga in drugi (C-238/15, EU:C:2016:949, točka 46).

[36] Sodbi z dne 18. decembra 2013, Prinz in Seeberger (C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524, točki 37 in 38), in z dne 24. oktobra 2013, Thiele Meneses (C-220/12, EU:C:2013:683, točka 36).

[37] Navedeno je sklicevanje na sodbo z dne 18. julija 2013, Prinz in Seeberger (C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524).

[38] Sodba z dne 18. julija 2013, Prinz in Seeberger (C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524, točka 34).

69. Sodišče je že priznalo, da lahko država članica dodelitev financiranja pogojuje z dokazovanjem določene stopnje integracije v družbo države, da bi se preprečilo, da bi postala dodelitev take pomoči študentom iz drugih držav članic pretirana obremenitev, ki bi lahko vplivala na celotni znesek pomoči, ki jo lahko plača država.[39] Poleg tega je Sodišče v navedenih sodbah navedlo, da se je na podobne ugotovitve načeloma mogoče sklicevati v zvezi z dodelitvijo države članice pomoči študentom, ki si želijo študirati v drugih državah članicah.

70. Strinjam se z dansko vlado, da povezava s švedsko družbo torej odraža smiselno tehtanje dveh nasprotujočih si interesov, in sicer interesa delavcev v zvezi s prostim gibanjem in cilja mobilnosti študentov znotraj Evropske unije na eni strani ter interesa sistemov finančne pomoči za študije, ki jih zagotavljajo države članice na drugi strani.

71. Čeprav se švedske določbe, ki se uporabljajo, izrecno ne nanašajo na merilo vključenosti študenta v švedsko družbo, pa sodna praksa, ki se uporablja za navedene določbe, navedeni dejavnik vključuje med okoliščine, ki lahko pomenijo izredne razloge, ki utemeljujejo dodelitev financiranja za študije.

72. Čeprav se torej na prvi pogled zdi, da je treba zahteve, določene v sodni praksi Sodišča za ocenjevanje socialne vključenosti v švedsko družbo, v obravnavani zadevi upoštevati, mora kljub temu nacionalno sodišče odločiti o dejstvih, ali so bila navedena merila v primeru osebe MCM pravilno uporabljena.

73. Tako kot Komisija menim, da se zdi, da iz informacij, navedenih v predložitveni odločbi, ni jasno razvidno, da je Švedska središče interesov osebe MCM.

74. V skladu s členom 10 Uredbe št. 492/2011 ima oseba MCM kot otrok (nekdanjega) delavca migranta pravico do španske finančne pomoči za izobraževanje pod enakimi pogoji kot španski državljani, saj pravica do financiranja v skladu z navedenim členom ni odvisna od tega, ali je oče še naprej odgovoren za vzdrževanje osebe MCM ali ne.[40]

75. Čeprav je mogoče, da je španska pomoč študentom morda manj ugodna kot švedska pomoč, pa pravo Unije delavcu ne more zagotoviti, da bo premestitev v drugo državo članico z vidika socialne varnosti nevtralna zanj in njegovo družino.

76. Delavec, ki izvršuje svojo pravico do prostega gibanja, pa ne more pričakovati nevtralnosti na področju socialnih zadev, saj je lahko premestitev v drugo državo članico bolj ali manj ugodna ali neugodna. Člen 10 Uredbe št. 492/2011 kvečjemu zagotavlja, da za (nekdanje) delavce migrante veljajo enaki pogoji kot za delavce v državi članici gostiteljici.[41]

[39] Sodbi z dne 18. decembra 2013, Prinz in Seeberger (C-523/11 in C-585/11, EU:C:2013:524, točka 36), in z dne 24. oktobra 2013, Thiele Meneses (C-220/12, EU:C:2013:683, točka 35).

[40] Glej sodbi z dne 15. marca 1989, Echternach in Moritz (389/87 in 390/87, EU:C:1989:130), in z dne 4. maja 1995, Gaal (C-7/94, EU:C:1995:118).

[41] Sodba z dne 18. julija 2017, Erzberger (C-566/15, EU:C:2017:562, točki 33 in 34 ter navedena sodna praksa).

V. Predlog

77. Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje, ki ga je predložilo Överklagandenämnden för studiestöd (nacionalni odbor za pritožbe za finančno pomoč študentom, Švedska), odgovori:

Niti člen 45 PDEU niti člen 7(2) Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji državi članici (država članica izvora) ne preprečujeta, da določi zahtevo, da mora imeti otrok (nekdanjega) delavca migranta, potem ko se je zadnjenavedeni vrnil v svojo državo izvora, povezavo z državo izvora, da se temu otroku dodeli finančna pomoč študentom za študij v tujini v drugi državi članici Unije, kjer je eden od staršev otroka pred tem delal (država gostiteljica), če:

(i) otrok nikoli ni prebival v državi izvora, temveč od rojstva prebiva v državi gostiteljici, in

(ii) če država izvora od svojih državljanov, ki ne izpolnjujejo pogoja prebivanja in ki zaprosijo za finančno pomoč študentom za študij v drugi državi članici Unije, ravno tako zahteva, da imajo povezavo z državo članico izvora.